

مدیریت برنامه درسی

در دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

تدوین : کمیته برنامه ریزی درسی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

مقدمه:

برنامه درسی، جایگاه ویژه‌ای در ارتقاء کیفیت آموزش دارد چراکه، فرآیند آموزش را نظم می‌بخشد و روند کار را معین می‌سازد. در بحث برنامه درسی آنچه اهمیت دارد مواردی از قبیل؛ بازنگری برنامه‌های درسی متناسب با نیاز جامعه، طراحی برنامه درسی پاسخگو و در مرحله بعد ارزیابی برنامه‌های درسی و پایش اجرای آن است تا بتواند به عنوان ابزار کیفیت آموزش تلقی گردد. لذا واحد برنامه ریزی درسی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند با هدف نیل به ارتقاء کیفیت آموزش شیوه نامه ای نموده است.

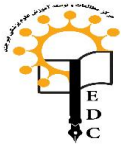
ماده ۱ - هدف:

اهداف این شیوه نامه در را می‌توان در حیطه طراحی، بازنگری، نظارت، ارزشیابی و توانمندسازی به شرح ذیل ارائه کرد:

- ✓ تغییر محتوی دروس به منظور ارتقای برنامه های درسی در جهت انطباق هر چه بیشتر برنامه های آموزش عالی با نیازهای جامعه (علمی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی (کشور، منطقه و استان)
- ✓ بهینه ساختن و روزآمد کردن برنامه‌های درسی دانشگاه متناسب با تغییرات جهانی و تحولات دانش بشری
- ✓ بهینه ساختن فرایند اجرایی فعالیت های مرتبط با برنامه ریزی درسی از جمله تدوین، ارزیابی و مشاوره طرح درس و طرح دوره، بازنگری برنامه درسی، تدوین برنامه درسی جدید، ارزیابی برنامه‌های درسی، نظارت بر اجرای برنامه‌های درسی
- ✓ روزآمد کردن برنامه‌های درسی دانشگاه متناسب با نیازهای منطقه‌ای و بومی
- ✓ متناسب ساختن هر چه بیشتر برنامه‌های درسی با امکانات و توانمندی‌های دانشگاه، دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی
- ✓ توانمندسازی اعضای هیأت علمی، گروه‌های آموزشی و دانشکده‌ها در خصوص برنامه ریزی درسی

ماده ۲ - تعریف واژگان کلیدی:

طرح دوره: عبارت است از تقسیم محتوای یک ماده درسی در یک دوره معین به مراحل و گامهای مناسب و مشخص براساس هدف و نتایج آموزش در طول یک ترم تحصیلی

طرح درس: شامل؛ پیش‌بینی مجموعه فعالیت‌هایی است که مدرس از پیش برای رسیدن به یک یا چند هدف آموزشی در یک جلسه تدریس، تدارک می‌بیند.

طراحی برنامه درسی: طراحی برنامه درسی، نوعی طراحی علمی است که می‌تواند برای یک دوره یا یک درس، یک برنامه و یک دانشکده انجام شود. سطح برنامه‌ریزی درسی برای یک درس شامل تصمیماتی است که استاد، محتوایی را جهت تدریس انتخاب می‌کند، عوامل موثر بر فرآیند آموزش و یادگیری را در نظر می‌گیرد و از میان استراتژی‌های مختلف، جایگزین‌های گوناگونی را جهت هرچه بیشتر درگیر کردن دانشجو با محتوا انتخاب می‌کند. ولی سطح برنامه‌ریزی برای یک دوره پیش‌بینی مجموعه عناصر مرتبط از قبیل اهداف دوره، انتخاب محتوا و سازماندهی آن، استراتژی‌های آموزشی و استراتژی‌های ارزشیابی است که براساس مدل انتخابی متفاوت خواهد بود.

بازنگری برنامه درسی: منظور از بازنگری برنامه‌های درسی اصلاح، تکمیل و بازنویسی برنامه بر اساس ارزشیابی‌ها، تغییر نیازها و داده‌های نو، تغییر روش‌ها، محتوا و الزامات قانونی؛ تغییر مسیر؛ ضرورت زمان و مکان و نگرش نو به دانش، مهارت و یادگیری است. بازنگری برنامه‌های درسی باید در جهت تحول و نوآوری و روزآمد کردن مطالب بینجامد و به تغییرات صوری و شکلی اکتفا نشود.

نیمرخ دوره: منظور مراحل دوره، نیم سال، دروس، توالی دروس (پیش‌نیاز و هم‌نیاز)، نوع اخذ (دروس عملی و نظری)، تعداد ساعت، اهداف (حیطه‌های سه‌گانه شناختی، مهارتی و عاطفی)، محتوای ضروری (ترسیم نقشه و تهیه گزارش برنامه درسی از لحاظ موارد حذف، تکرار و توالی)

نیازسنجی آموزشی: عبارت است از فرایند تعیین اهداف، وضع موجود، اندازه‌گیری و تعیین نیازها و تعیین اولویتها برای عمل. پاسخ‌گویی به این سوالات که: چرا باید چنین برنامه‌ای طراحی شود؟ چرا باید برنامه‌ای که وجود دارد مورد بازنگری قرار گیرد؟ (ضرورت راه‌اندازی یا بازنگری برنامه) و شیوه مناسب تدوین یا بازنگری برنامه چیست؟ (انتخاب مدل مناسب برنامه)

کمیته تدوین نیمرخ دوره: مدیر گروه، نماینده دانشجویان، نماینده دانش‌آموختگان، نماینده اعضاء هیأت علمی، مسئول کمیته برنامه‌ریزی درسی دانشکده، کارشناس آموزش یا آموزش پزشکی

ماده ۲ - اختیارات قانونی بازنگری :

منظور اختیارات قانونی است که از طرف شورای عالی برنامه به دانشگاه ها جهت بازنگری برنامه درسی داده شده است:

بر اساس ماده ۲ آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی به دانشگاهها تدوین برنامه درسی رشته های مصوب بر عهده دانشگاه علوم پزشکی می باشد. دانشگاه این اختیارات را بر اساس مواد این آیین نامه به شوراهای مربوطه واگذار می کند.

طبق آیین نامه های آموزشی مصوب بیست و ششمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی، حدود اختیارات دانشگاه در مورد برنامه درسی به شرح ذیل می باشد.

ماده ۷) تمام دانشگاهها و دانشکده های علوم پزشکی موظفند برنامه های درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی را اجرا نمایند.

تبصره: ترتیب دروس با رعایت پیش نیازها، تنظیم برنامه تحصیلی دانشجویان در طول دوره، روش تدریس و جایجا کردن ریز مواد و طرح مطالب جدید در یک درس و انتخاب منابع بر عهده دانشگاهها و دانشکده های علوم پزشکی است.

دروس اختیاری

ماده ۸) دانشگاههای دارای هیات ممیزه می توانند با توجه به برنامه آموزشی در هر رشته و به تشخیص گروه مربوط تعدادی از دروس اصلی مرتبط با رشته را تعیین و به عنوان دروس اختیاری به دانشجویان ارائه دهند، مشروط بر آنکه واحدها و طول دوره در هر رشته از سقف مجاز در این آئین نامه تجاوز نکند.

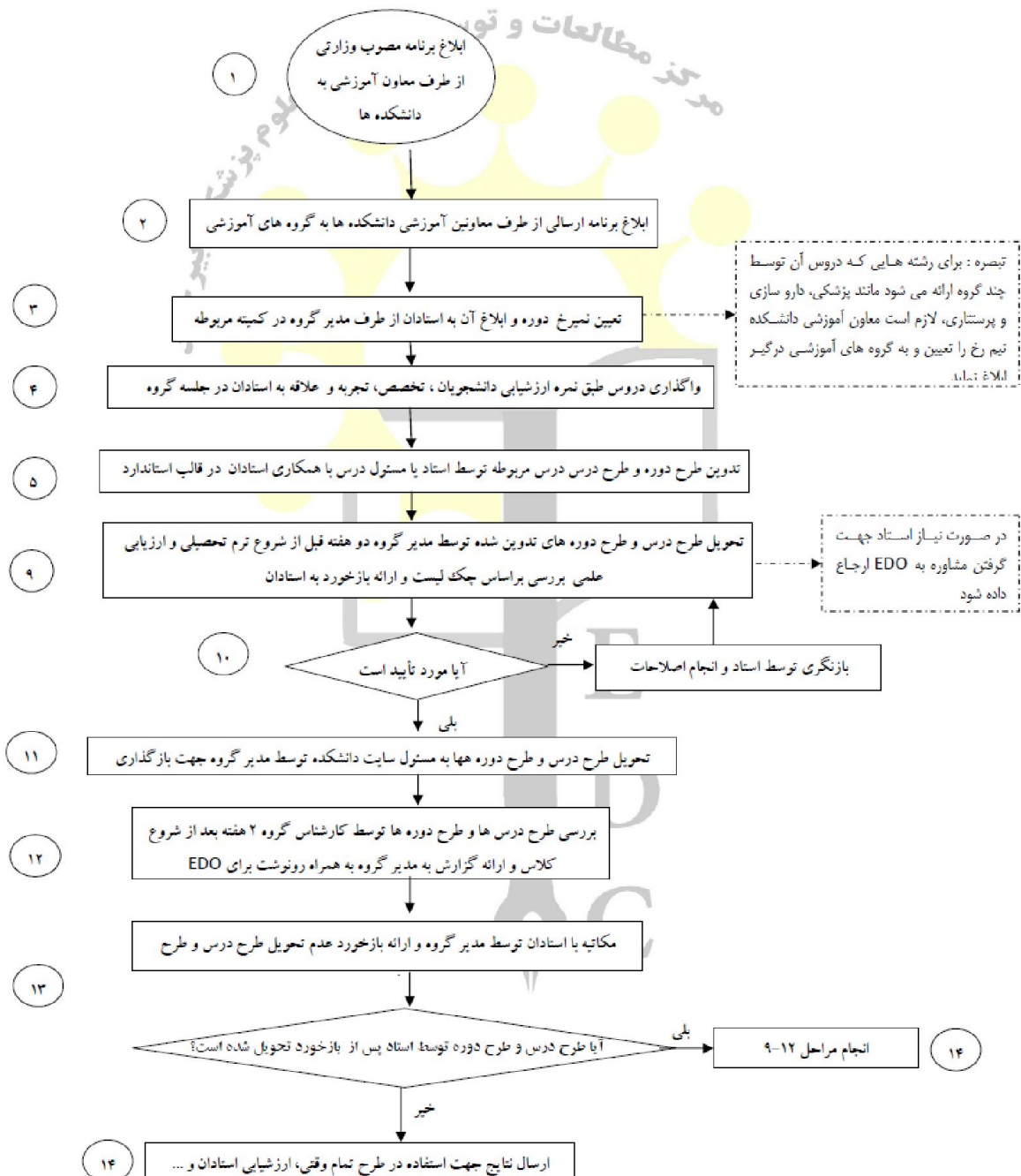
ساعات حل تمرین

ماده ۹) دانشگاهها می توانند در صورت لزوم به تشخیص گروه آموزشی و تأیید دانشکده و دانشگاه، در هر رشته از دوره های کارشناسی تا ۲۰ ساعت و در دوره های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته تا ۱۰ ساعت به عنوان حل تمرین به ساعات تدریس رشته، در طول دوره بیفزایند. این افزایش ساعت موجب افزایش واحد هر درس نمی شود.

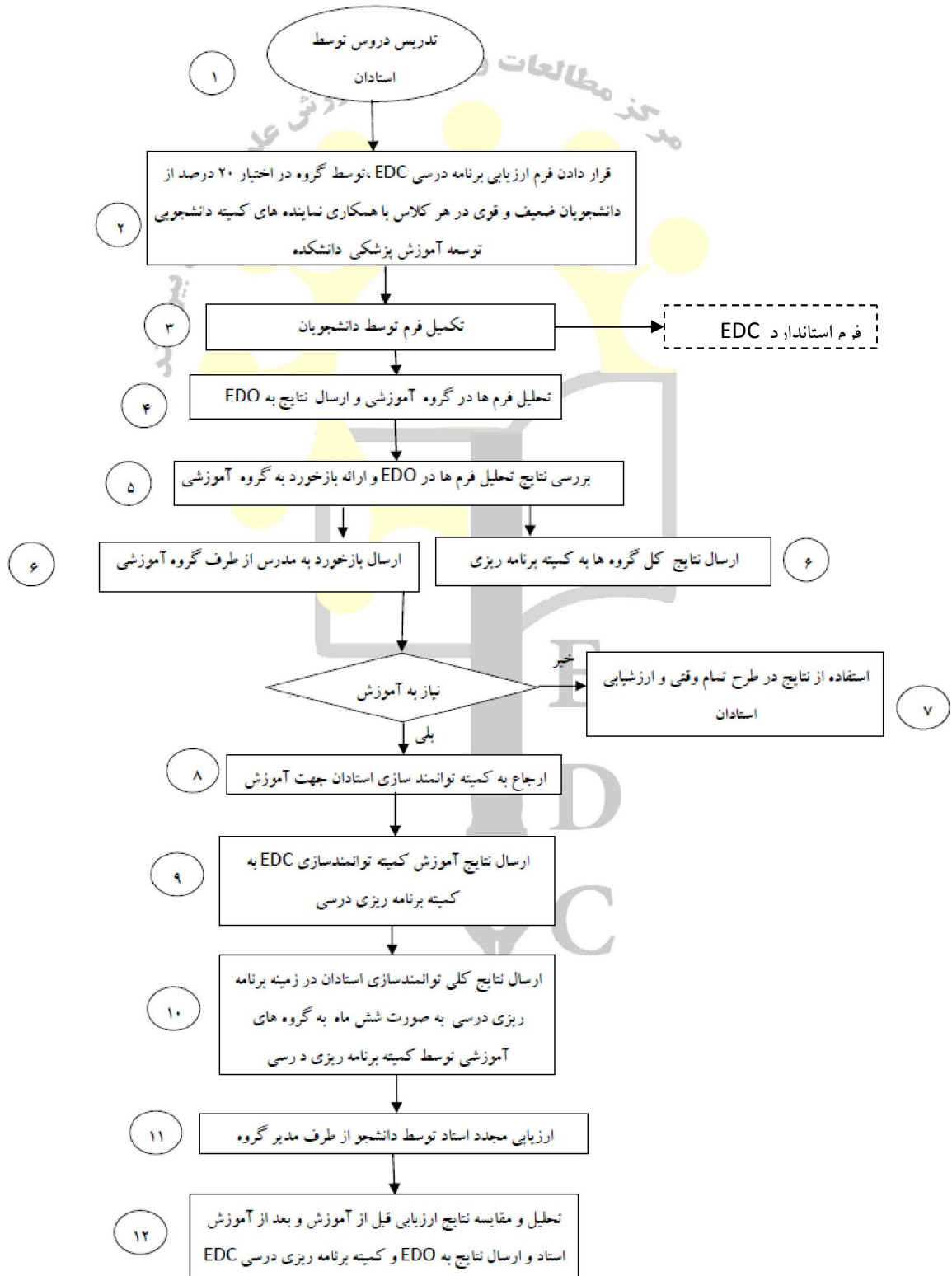
ماده ۳- فرایندهای اجرایی مدیریت برنامه درسی:

فرایندهای اجرایی مدیریت برنامه درسی شامل؛ فرایند سازماندهی اجرای برنامه درسی با تأکید بر طرح درس و طرح دوره، فرایند نظارت بر اجرای برنامه درسی، فرایند ارزیابی برنامه درسی، فرایند راه اندازی برنامه درسی که رشته مصوب ندارد/مصوب دارد است.

۱) فرایند سازماندهی اجرای برنامه درسی

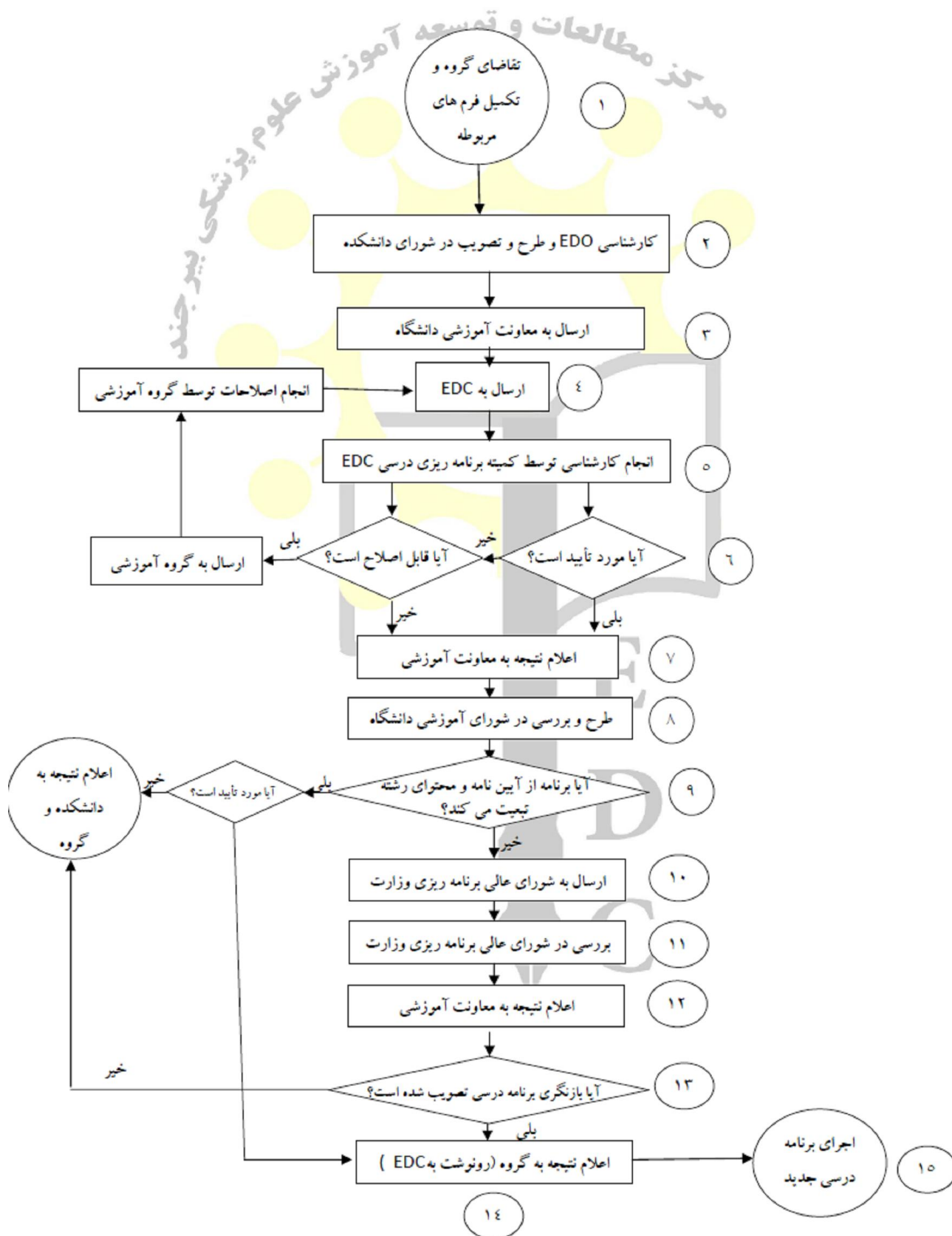

۲) فرایند ارزیابی برنامه درسی

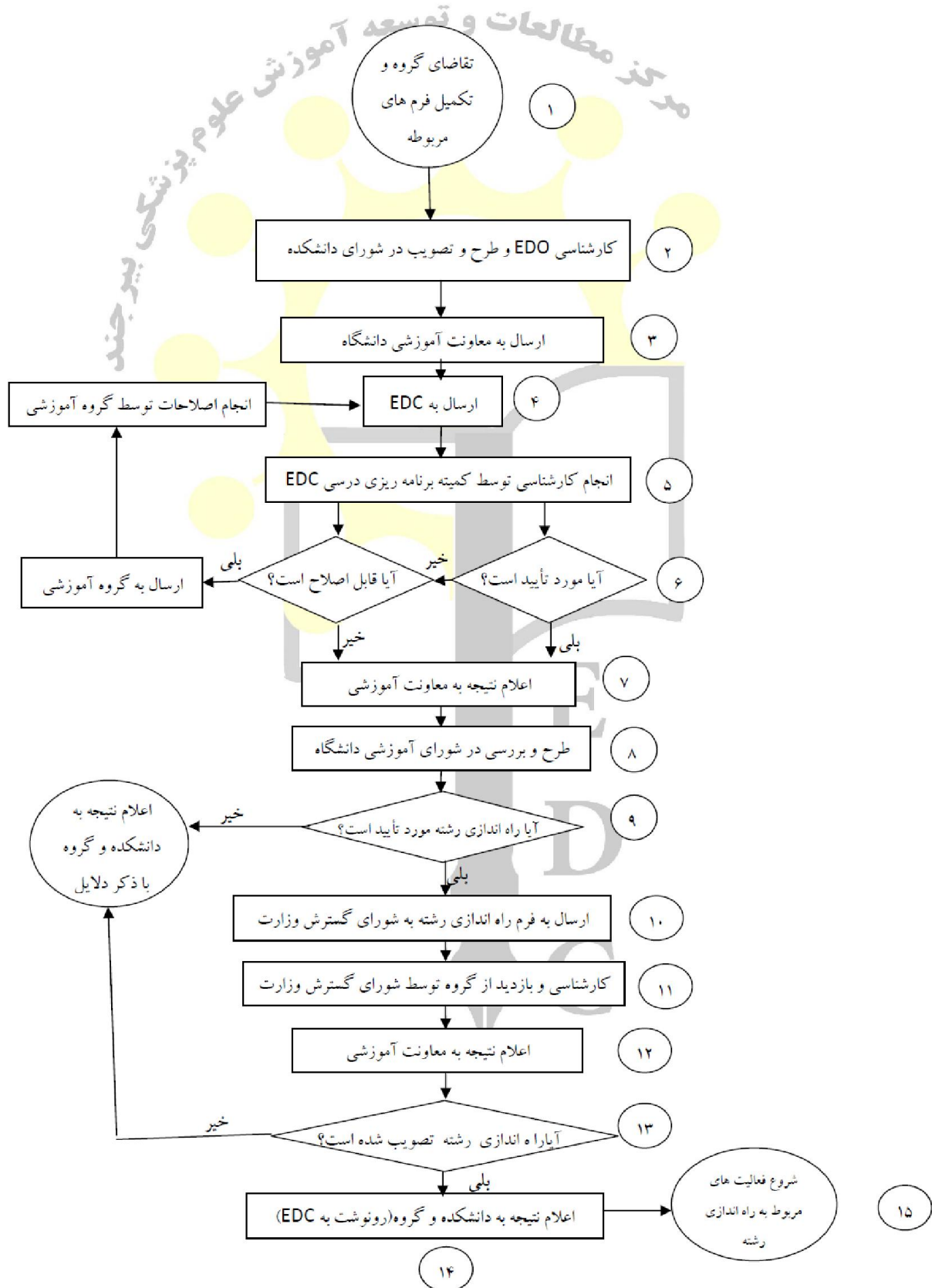

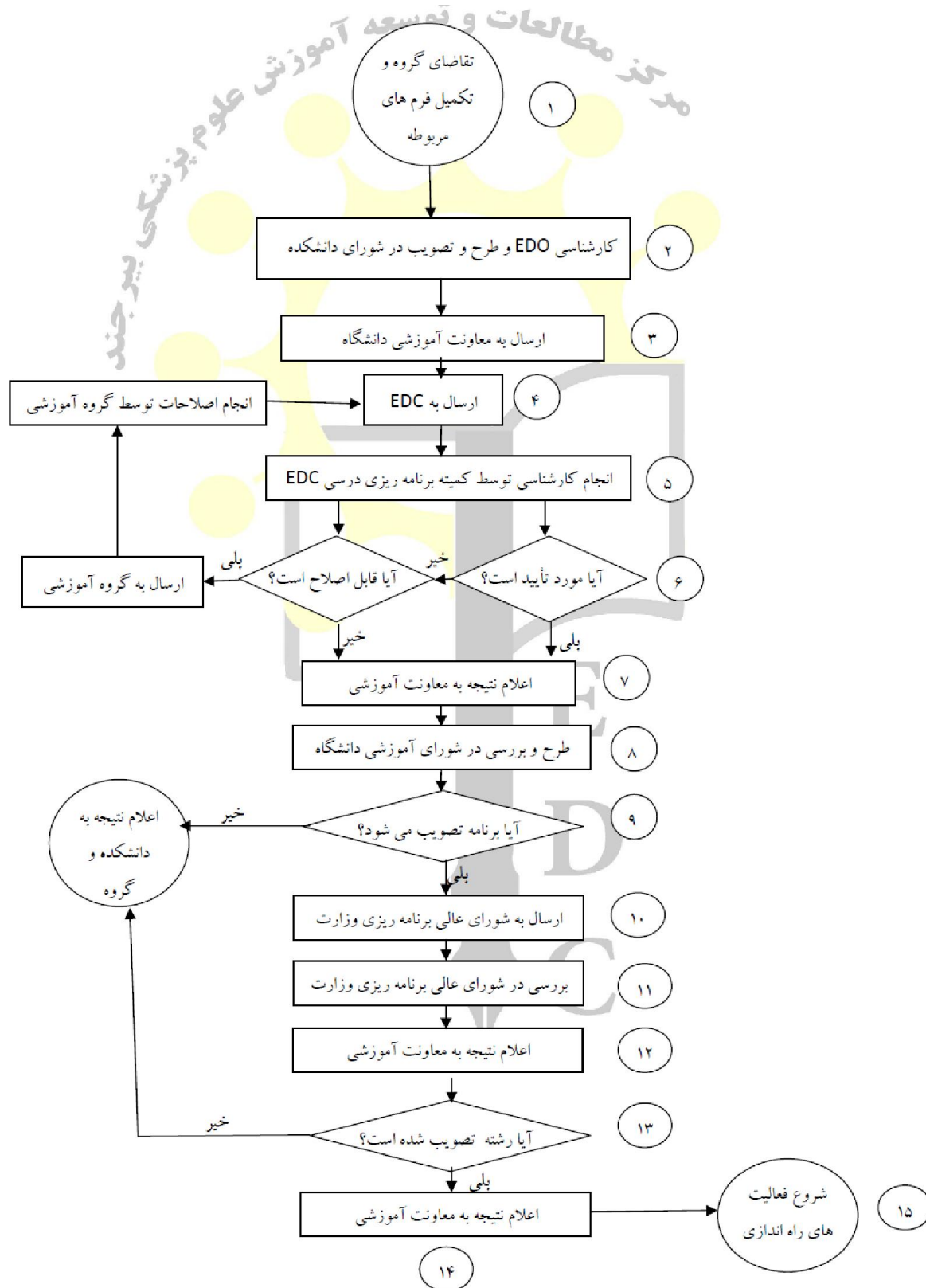
۳) بازنگری برنامه درسی (نیازسنجی الزامی است)

۴) فرایند راه اندازی رشته‌ای که برنامه مصوب دارد (نیازسنجی الزامی است)

۵) فرایند را اندازه‌ی رشته‌ای که برنامه مصوب ندارد (نیازسنجی الزامی است)

دانشگاه سندھ
معاونت آموزشی

جلسہ نوپس